

Inkluzivní vzdělávání

dikobraz.cz

VÁCLAV VEVERKA

Pane řediteli, řeknu Vám, že při společném focení
1.A začínám mít o té inkluzi jisté pochybnosti...

Integrace vs inkluze

Integrace – u nás často pojímána jako „prostorová“ (důležitá především přítomnost „odlišného“ žáka ve třídě – srov. Farrell, 2004)

Inkluze – *přizpůsobení se* všech aktérů výchovně-vzdělávacího procesu různorodým potřebám všech žáků a vytvoření diferencovaných podmínek pro aktivní začlenění se všech žáků do (pokud možno) všech činností, souvisejících se školní docházkou (Houška, 2007)

Strategie výuky se přizpůsobují potřebám a strategiím učení každého žáka...

Je normální být jiný...

Integrace vs. Inkluze – roztrďte tvrzení

Integrace vs inkluze 2

Možný vztah mezi integrací a inkluzí (Kocurová, 2002, s. 17)

Integrace	Inkluze
zaměření na potřeby jedince s postižením	zaměření na potřeby všech vzdělávaných
expertízy specialistů	expertízy běžných učitelů
speciální intervence	dobrá výuka pro všechny
prospěch pro integrovaného žáka	prospěch pro všechny žáky
dílčí změna prostředí	celková změna školy
zaměření na vzdělávaného žáka s postižením	zaměření na skupinu a školu
speciální programy pro žáka s postižením	celková strategie učitele
hodnocení studenta expertem	hodnocení učitelem, zaměření na vzdělávací faktory

Inkluze v obecném smyslu

Pro potřeby ČOSIV - <http://www.cosiv.cz/> (česká odborná společnost pro IV)

- Pojem inkluze vychází z angl. *inclusion*, což znamená *zahrnutí*, v širším pojetí *příslušnost k celku*
- Inkluze není jen optimalizovaná a rozšířená integrace (Sander, 2002)
- Pojem inkluze je třeba chápat v souvislosti s celostním pojetím člověka i světa. Každý člověk je integrum, tedy „integrovaná“ *biopsychosociální* jednota
- Inkluze implikuje pozitivní proces výstavby systému, který od počátku zahrnuje všechny členy společnosti.
- Inkluze je vize společnosti, kde se různost přijímá pozitivně, jejíž součástí je *veškeré lidské bytí* (Bintinger & Wilhelm, 2002)

Souvislost se socializací jedince – škola jako „model“ společnosti

Pojem: SPOLEČNÉ VZĚLÁVÁNÍ

Specifik a inkluze

Nehovoříme pouze o žácích se speciálními vzdělávacími potřebami či o žácích nadaných.

Sociální model problémů ve vzdělávání (postižení) – v něm bývá upřednostňován termín „překážky v učení a zapojení (se)“ – nejen na straně žáka, ale i v samotné podstatě vzdělávacího prostředí nebo v interakcích mezi žáky a jejich okolím (Booth & Ainscow, 2007).

Žáci s potřebou podpůrných opatření – nezaměřujeme se na míru „odlišnosti“ konkrétního žáka, ale na míru **podpory**, kterou potřebuje (Hájková & Strnadová, 2010).

V současnosti – katalog vyrovnávacích a podpůrných opatření; na pořadu dne otázka jeho implementace (nová podoba školského zákona + související prováděcí vyhláška)

Problém – stále velký vliv diagnóz....

Jak „měřit“ inkluzi?

Neexistence „jednoduchého“ nástroje

Dva základní zdroje:

Ukazatel inkluze (Booth & Ainscow, 2007)

Interkulturní výchova ve školním vzdělávacím programu (Košťálová, 2005).

Východisko: inkluze se netýká jen způsobů práce s „odlišnými“ žáky ve vyučovacích hodinách, ale obecného

nastavení a směřování *celé školy*.

Oblast

i

inkluz

a

Tři oblasti - inkluzivní politika, inkluzivní kultura a inkluzivní praxe školy (Booth & Ainscow, 2007)

Inkluzivní kultura – vytvoření bezpečné, vstřícné, spolupracující a podnětné komunity školy, kdy je každý z jejích členů vnímán jako důležitý pro dosažení nejlepších výsledků *všech* jejích členů.

Inkluzivní politika – jakým způsobem škola reálně „funguje“ a zda myšlenka inkluze nechybí v žádném aspektu školního plánování (přizpůsobení plánů a dokumentů školy inkluzivnímu pojetí).

Inkluzivní praxe – jde o vytváření a aplikování praktických postupů, týkajících se výuky a výchovy žáků, kdy celý výchovně-vzdělávací proces v ideálním případě reaguje na různorodost žáků.

Jak vypadá inkluzivní škola

Inkluzivní škola v oblasti praxe je mimo jiné charakterizována:

fungující spoluprací učitelů (také učitelů a vedení) – souvislost s **klimatem školy**; (srov. [Řízení inkluze ve škole](#))

sdílením poznatků i výukových postupů (jejich využití zároveň učitelé dovedou zdůvodnit);

diferencovanou nabídkou pro žáky s různými nadáními či hendikepy;

diferencovaným hodnocením různých žáků a adekvátním využíváním jejich sebehodnocení.

Odkazy

Liga lidských práv <http://llp.cz/>

Férová škola <http://www.mapaferovychskol.cz/uvod>

APLA ČR <http://www.apla.cz/>

META o.p.s. <http://www.meta-ops.cz/>

Portál Inkluzivní škola <http://www.inkluzivniskola.cz/>

Rytmus o.p.s. <http://www.rytmus.org/home>

Portál Inkluze <http://www.inkluzce.cz/>

Portál RVP <http://rvp.cz/>

Evaluační nástroje <http://bit.ly/1wa9bBc>

Katalog podpůrných opatření <http://bit.ly/1aPSgue>

Výstup z projektu Varianty <http://bit.ly/1TbMd3H>

EDUin <http://www.eduin.cz/>

buletin bEDUin <http://bit.ly/1GqfiEZ>

Monika Tannenbergerová (LLP) – evaluační nástroj inkluze na školách http://is.muni.cz/th/105251/pdf_d/

Vybraná literatura

Booth, T. & Ainscow, M. (2007). *Ukazatel inkluze*. Praha: Rytmus o.s.

Farrell, P. (2004). School psychologists: making inclusion a reality for all. *School Psychology International*, 25 (1), 5-19.

Hájková, V. & Strnadová, I. (2010). *Inkluzivní vzdělávání*. Praha: Grada.

Havel, J., Kratochvílová, J. & Filová, H. (2009). *Sebehodnocení inkluzivního prostředí na 1. stupni základních škol*. Brno: Masarykova univerzita.

Houška, T. (2007). *Inkluzivní škola*. Praha: Česká pedagogická komora, Osmileté gymnázium Buďánka o.p.s.